

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

6 юни 2023 година*

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за арест — Рамково решение 2002/584/ПВР — Случаи, при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано — Член 4, точка 6 — Цел за социална реинтеграция — Граждани на трети държави, намиращи се или пребиваващи на територията на изпълняващата държава членка — Равно третиране — Член 20 от Хартата на основните права на Европейския съюз“

Дело C-700/21

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Corte costituzionale (Конституционен съд, Италия) с акт от 18 ноември 2021 г., постъпил в Съда на 22 ноември 2021 г., в рамките на производство за изпълнение на европейска заповед за арест, издадена срещу

O. G.

при участието на:

Presidente del Consiglio dei Ministri,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: К. Lenaerts, председател, L. Bay Larsen, заместник-председател, К. Jürimäe (докладчик), С. Lycourgos, Е. Regan, L. S. Rossi и L. Arastey Sahún, председатели на състави, J.-C. Bonichot, S. Rodin, I. Jarukaitis, N. Jääskinen, M. Gavalec и Z. Csehi, съдии,

генерален адвокат: M. Campos Sánchez-Bordona,

секретар: С. Di Bella, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 11 октомври 2022 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от S. Faraci, avvocato dello Stato,

* Език на производството: италиански.

- за унгарското правителство, от M. Z. Fehér и R. Kissné Berta, в качеството на представители,
- за австрийското правителство, от A. Posch, J. Schmoll и F. Werni, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от G. Gattinara и S. Grünheid, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 15 декември 2022 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, параграф 3 и на член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), както и на член 7 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на производство за изпълнение на европейска заповед за арест, издадена срещу О. Г. с оглед на изпълнението на наказание лишаване от свобода.

Правна уредба

Правото на Съюза

Рамково решение 2002/584

- 3 Съображение 6 от Рамково решение 2002/584 гласи:
„(6) Европейската заповед за арест съгласно настоящото рамково решение е първата конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа за взаимно признаване, който Европейският съвет определя като „крайтъгълния камък“ на съдебното сътрудничество“.
- 4 Член 1 („Определение на понятието европейска заповед за арест и задължение за изпълнението ѝ“) от това рамково решение предвижда:
„1. Европейската заповед за арест е съдебно решение, което е издадено от държава членка, с оглед задържане и предаване на друга държава членка на издирвано лице, с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане.

2. Държавите членки следва да изпълнят всяка европейска заповед за арест въз основа на принципите на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на настоящото рамково решение.

3. Рамковото решение няма [за ефект] изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 [ДЕС]“.

- 5 Член 4 („Случаи, при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано“) от посоченото рамково решение предвижда в точка 6:

„Изпълняващият съдебен орган може да откаже да изпълни европейска заповед за арест:

[...]

6. когато европейската заповед за арест е издадена с оглед изпълнение на присъда за лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане и издирването лице се намира или е гражданин или пребиваващ в изпълняващата страна, а същата поема изпълнението на присъдата или мярката, изискваща задържане съгласно националното си право“.

Директива 2003/109/ЕО

- 6 Съображение 12 от Директива 2003/109/ЕО на Съвета от 25 ноември 2003 година относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни (ОВ L 16, 2004 г., стр. 44; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 225) гласи:

„С цел да се създаде истински интеграционен инструмент в обществото, в което дългосрочно пребиваващият се е установил, последният следва да се ползва от равнопоставеност с гражданите на държавата членка по отношение на широк диапазон от икономически и социални области в зависимост от приложимите условия, определени с настоящата директива“.

- 7 Член 12 от тази директива предвижда:

„1. Държавите членки могат да вземат решение за експулсиране по отношение на дългосрочно пребиваващ само ако той представлява реална и достатъчно сериозна заплаха за обществения ред и обществената сигурност.

2. Решението, посочено в параграф 1, не следва да се основава на икономически съображения.

3. Преди вземането на решение за експулсиране по отношение на дългосрочно пребиваващ държавите членки отчитат следните фактори:

- а) продължителност на пребиваване на тяхна територия;
- б) възраст на съответното лице;
- в) последствия за него и за членовете на неговото семейство;

г) връзки с държавата, в която пребивава или липсата на връзки с държавата по произход.
[...]

Рамково решение 2008/909/ПВР

- 8 Съображение 9 от Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 година за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз (ОВ L 327, 2008 г., стр. 27) гласи:

„Изпълнението на наказанието в изпълняващата държава следва да увеличи възможността за социална реинтеграция на осъденото лице. За да се увери, че изпълнението на наказанието от изпълняващата държава ще постигне целта за улесняване на социалната реинтеграция на осъденото лице, компетентният орган на издаващата държава следва да вземе предвид някои обстоятелства като например връзките на лицето с изпълняващата държава, както и дали то счита тази държава за мястото на своите семейни, езикови, културни, социални или икономически и други връзки с изпълняващата държава“.

- 9 Член 3, параграфи 1—3 от това рамково решение предвижда:

„1. Целта на настоящото рамково решение е да установи привила, съгласно които държавите членки, с оглед улесняване на социалната реинтеграция на осъденото лице, да признават постановените съдебни решения и да изпълняват наказанието.

2. Настоящото рамково решение се прилага, когато осъденото лице се намира в издаващата или в изпълняващата държава.

3. Настоящото рамково решение се прилага само по отношение на признаването на съдебни решения и изпълнението на наказания по смисъла на настоящото рамково решение. [...]“.

- 10 Съгласно член 25 („Изпълнение на наказания след [е]вропейска заповед за арест“) от посоченото рамково решение:

„Без да се засягат разпоредбите на Рамково решение [2002/584], разпоредбите на настоящото рамково решение се прилагат *mutatis mutantis*, доколкото са съвместими с разпоредбите на това рамково решение, към изпълнението на наказанията в случаи, когато държава членка се задължава да изпълни наказание съгласно член 4, параграф 6 от това рамково решение, или когато, действайки съгласно член 5, параграф 3 от това рамково решение, тя е поставила условие за последващо връщане на осъденото лице в съответната държава [членка] за изтърпяване на наказанието, за да се избегне възможността съответното лице да остане ненаказано“.

Италианското право

- 11 Закон № 69 — Disposizioni per conformare il diritto interno alla decisione quadro 2002/584/GAI del Consiglio, del 13 giugno 2002, relativa al mandato d'arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri (Закон № 69 — Разпоредби за привеждане на вътрешното законодателство в съответствие с Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки) от 22 април 2005 г. (GURI бр. 98 от 29 април 2005 г.) в редакцията му, приложима към фактите по спора в главното производство (наричан по-нататък „Закон № 69 от 2005 г.“), предвижда в член 18 bis („Факултативни основания за отказ да се изпълни предаването“), че Corte d'appello (Апелативен съд, Италия) може да откаже поисканото от чуждестранния орган предаване по-специално „ако европейската заповед за арест е издадена с оглед на изпълнение на присъда за лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, когато издирваното лице е италиански гражданин или гражданин на друга държава — членка на [Европейския съюз], който законно и действително пребивава или се намира в Италия, при условие че [Corte d'appello (Апелативен съд)] разпорежи това наказание или тази мярка да бъдат изпълнени в Италия в съответствие с вътрешното право“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 12 На 13 февруари 2012 г. Judecătoria Braşov (Районен съд Брашов, Румъния) издава срещу молдовския гражданин О. Г. европейска заповед за арест с оглед на изпълнението на наказание лишаване от свобода. Той е осъден с влязла в сила присъда в Румъния на пет години лишаване от свобода за престъпленията данъчна измама и длъжностно присвояване на сумите, дължими за плащането на данъци върху доходите и ДДС, извършени в качеството му на управител на дружество с ограничена отговорност в периода от септември 2003 г. до април 2004 г.
- 13 С първо съдебно решение от 7 юли 2020 г. Corte d'appello di Bologna (Апелативен съд Болоня, Италия) разпорежда О. Г. да бъде предаден на издаващия съдебен орган. О. Г. подава жалба пред Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд, Италия), който отменя това решение и връща делото на Corte d'appello di Bologna (Апелативен съд Болоня, Италия), като му указва да прецени дали следва да повдигне въпрос за конституционосъобразност на член 18 bis от Закон № 69 от 2005 г.
- 14 След като констатира, че защитата на О. Г. е доказала надлежно, че неговото семейно и професионално установяване в Италия е трайно, последният съд сезира запитващата юрисдикция по настоящото дело — Corte costituzionale (Конституционен съд, Италия), с въпроси за конституционосъобразността на тази разпоредба.
- 15 Тази юрисдикция посочва, че Corte d'appello di Bologna (Апелативен съд Болоня) е отбелязал по-специално, че целта на факултативното основание за отказ на изпълнение на европейска заповед за арест, предвидено в член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584, е да се гарантира, че наказанието има истинска функция на социална реинтеграция. Тя предполагала запазването на семейни и социални връзки на осъдения, за да може той да се реинтегрира в обществото, след като изтърпи наказанието си. Член 18 bis от Закон № 69 от 2005 г. обаче неоснователно ограничавал приложното поле на посочения член 4, точка 6, доколкото възможността да се откаже предаване в случай на европейска заповед за арест с

оглед на изпълнение на присъда за лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, е сведена само до италианските граждани и до гражданите на други държави — членки на Съюза, като са изключени гражданите на трети държави, при това дори когато последните докажат, че са установили силни икономически, професионални или емоционални връзки в Италия. Като налагал за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода в чужбина предаването на граждани на трети държави, пребиваващи постоянно в Италия, член 18 bis от Закон № 69 от 2005 г. бил в противоречие с превъзпитателната цел на наказанието, както и с правото на семеен живот на съответното лице, закрепено в член 7 от Хартата.

- 16 Освен това запитващата юрисдикция подчертава, че Corte d'appello di Bologna (Апелативен съд Болоня) е счел за необосновано предвиденото в националната правна уредба различно третиране между, от една страна, гражданин на трета държава, който пребивава постоянно в Италия и спрямо когото е издадена европейска заповед за арест за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, който не може да изтърпи такова наказание в Италия, и от друга страна, гражданин на трета държава, който също пребивава постоянно в Италия, но спрямо когото е издадена заповед за арест за целите на наказателно преследване, който обаче може да изтърпи в Италия наказанието, наложено от издаващата държава вследствие на съдебния процес.
- 17 От акта за преюдициално запитване е видно, че Presidente del Consiglio dei ministri (председателят на Министерския съвет, Италия), представляван и защитаван от Avvocatura Generale dello Stato (Главна прокуратура, Италия), е встъпил в главното производство, за да поиска да се обявят за недопустими въпросите за конституционособразността относно член 18 bis от Закон № 69 от 2005 г., или да се потвърди законоособразността на тази разпоредба, като е изтъкнал по-специално, че целта за социална реинтеграция на съответното лице не може да ограничава обхвата на общия принцип на взаимно признаване на решенията, който изисква отказът да се изпълни европейска заповед за арест да се счита за изключение от общото правило за изпълнение на тази заповед и че тази разпоредба не нарушава различните разпоредби на първичното право на Съюза, които защитават гражданите на Съюза от дискриминация, основана на гражданство. Освен това той е отбелязал, че реинтеграцията на осъденото лице не е конкретната цел на Рамково решение 2002/584.
- 18 В акта за преюдициално запитване Corte costituzionale (Конституционен съд) приема, че преди да се провери съответствието на разглежданата в главното производство национална правна уредба с италианската конституция, следва да се разгледа въпросът дали тази правна уредба е съвместима с правото на Съюза, и по-специално с член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 във връзка с член 7 от Хартата. Той отбелязва, че в практиката на Съда вече е признато, че някои ограничения на основанията за отказ, въведени от законодателството на държавите членки, са обосновани, доколкото биха укрепили въведената с това рамково решение система за предаване и биха способствали за установяването на пространство на свобода, сигурност и правосъдие.
- 19 Член 4, точка 6 от посоченото рамково решение обаче трябвало да се тълкува в съответствие с признатите в член 6 ДЕС основни права и основни принципи на правото на Съюза, чието спазване било условие за валидност на всеки акт от правото на Съюза. По този начин изпълнението на европейска заповед за арест не може да накърни основните права на съответното лице.

- 20 Corte costituzionale (Конституционен съд) припомня също, че съгласно практиката на Съда държавите членки не могат да поставят прилагането на правото на Съюза в областите на пълна хармонизация, каквато област е европейската заповед за арест, въведена с Рамково решение 2002/584, в зависимост от спазването на националните стандарти за защита на основните права, когато това създава опасност от накърняване на предимството, единството и ефективността на правото на Съюза. Той обаче подчертава, че продължават да съществуват съмнения относно възможността държава членка да изключи абсолютно и автоматично възможността разпоредба, с която се транспонира факултативното основание за отказ на изпълнение, предвидено в член 4, точка 6 от това рамково решение, да се прилага към гражданин на трета държава, който законно и действително пребивава или се намира в италианска територия и спрямо когото е издадена европейска заповед за арест с оглед на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, като се има предвид, че с оглед на практиката на Съда такъв гражданин не би могъл да се позовава на принципа на недопускане на дискриминация, основана на гражданство.
- 21 Накрая той припомня, че интересът на гражданин на трета държава, който законно пребивава или се намира в държава членка, да не бъде откъснат от своята семейна и социална среда, е защитен от правото на Съюза и от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.
- 22 При тези обстоятелства Corte costituzionale (Конституционен съд) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Допуска ли член 4, точка 6 от [Рамково решение 2002/584], тълкуван в светлината на член 1, параграф 3 от това рамково решение и на член 7 от [Хартата] правна уредба като италианската, която — в рамките на процедура за европейска заповед за арест с оглед на изпълнение на присъда за лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане — абсолютно и автоматично забранява на изпълняващите съдебни органи да откажат предаването на граждани на трети страни, които се намират или пребивават на нейна територия, независимо от връзките, които имат с нея?
- 2) При утвърдителен отговор на първия въпрос, въз основа на какви критерии и предпоставки следва да се приеме, че тези връзки са достатъчно значими, за да наложат на изпълняващия съдебен орган да откаже предаването?“.

По искането за разглеждане по реда на бързото производство

- 23 Запитващата юрисдикция отправя искане преюдициалното запитване по настоящото дело да бъде разгледано по реда на бързото преюдициално производство съгласно член 105 от Процедурния правилник на Съда.
- 24 Макар да признава, че О. Г., спрямо когото е издадена разглежданата в главното производство заповед за арест, изобщо не е обект на мерки за лишаване от свобода, тази юрисдикция изтъква, първо, че настоящото дело повдига въпроси за тълкуване, които се отнасят до основни аспекти на механизма на европейската заповед за арест, и второ, че исканото тълкуване може да има общи последици както за органите, които следва да сътрудничат в рамките на европейската заповед за арест, така и за правата на издирваните лица.

- 25 Член 105, параграф 1 от Процедурния правилник предвижда, че по искане на запитващата юрисдикция или, по изключение, служебно, след изслушване на съдията докладчик и генералния адвокат председателят на Съда може да реши определено преюдициално запитване да бъде разгледано по реда на бързото производство, когато естеството на делото изисква то да бъде разгледано в кратки срокове.
- 26 В настоящия случай след изслушване на съдията докладчик и на генералния адвокат на 20 декември 2021 г. председателят на Съда решава да отхвърли искането на запитващата юрисдикция, посочено в точка 23 от настоящото решение.
- 27 Всъщност съгласно постоянната съдебна практика прилагането на бързото преюдициално производство зависи не от самото естество на спора, а от характерните за съответното дело изключителни обстоятелства, които трябва да установят извънредната неотложност на произнасянето по тези въпроси (решение от 31 януари 2023 г., Puig Gordi и др., C-158/21, непубликувано, EU:C:2023:57, т. 27).
- 28 Макар делото да се отнася до един или няколко важни аспекти на установения с Рамково решение 2002/584 механизъм, това обстоятелство не е съображение, сочещо наличието на извънредна неотложност, каквато впрочем е необходима, за да е обосновано разглеждането на делото по реда на бързото производство. Същото се отнася и за обстоятелството, че поставените въпроси потенциално засягат голям брой лица (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2021 г., Randstad Italia, C-497/20, EU:C:2021:1037, т. 39).
- 29 При това положение, предвид естеството и значението на поставените въпроси председателят на Съда решава настоящото дело да се разгледа с предимство в съответствие с член 53, параграф 3 от Процедурния правилник.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 30 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска правна уредба на държава членка, транспонираща тази разпоредба, която изключва абсолютно и автоматично възможността предвиденото в посочената разпоредба факултативно основание за отказ на изпълнение на европейска заповед за арест да се прилага към всеки гражданин на трета държава, който се намира или пребивава на територията на тази държава членка, без изпълняващият съдебен орган да може да преценява връзките на този гражданин с посочената държава членка.
- 31 Най-напред следва да се припомни, че целта на Рамково решение 2002/584 е чрез въвеждането на опростена и ефикасна процедура за предаване на осъдени или заподозрени в нарушаване на наказателния закон лица да улесни и ускори съдебното сътрудничество, за да допринесе за осъществяването на целта на Съюза да се превърне в пространство на свобода, сигурност и правосъдие въз основа на високата степен на доверие, която трябва да съществува между държавите членки (вж. в този смисъл решение от 18 април 2023 г., E. D. L. (Основание за отказ поради заболяване) C-699/21, EU:C:2023:295, т. 32 и цитираната съдебна практика).

- 32 В областта, която се урежда от това рамково решение, принципът на взаимно признаване, който представлява, както е видно по-конкретно от съображение 6, „крайъгълен камък“ на съдебното сътрудничество по наказателни дела, намира израз в член 1, параграф 2 от посоченото рамково решение, който закрепва правилото, че държавите членки са длъжни да изпълняват всяка европейска заповед за арест въз основа на принципа на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на същото рамково решение (вж. в този смисъл решение от 18 април 2023 г., E. D. L. (Основание за отказ поради заболяване) C-699/21, EU:C:2023:295, т. 33 и цитираната съдебна практика).
- 33 От това следва, от една страна, че изпълняващите съдебни органи по принцип могат да откажат да изпълнят европейска заповед за арест само в случаите, предвидени в Рамково решение 2002/584, както е тълкувано от Съда. От друга страна, изпълнението на европейската заповед за арест е принципът, а отказът да бъде изпълнена е предвиден като изключение, което трябва да се тълкува стриктно (решение от 18 април 2023 г., E. D. L. (Основание за отказ поради заболяване) C-699/21, EU:C:2023:295, т. 34 и цитираната съдебна практика).
- 34 В член 3 от това рамково решение са посочени случаите, при които не се допуска изпълнение, а в членове 4 и 4а от него — случаите, при които може да се откаже изпълнение на европейската заповед за арест (решение от 29 април 2021 г., X (Европейска заповед за арест — *Ne bis in idem*), C-665/20 PPU, EU:C:2020:191, т. 40 и цитираната съдебна практика).
- 35 Що се отнася до изброените в член 4 от Рамково решение 2002/584 случаи, при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано, от практиката на Съда е видно, че при транспонирането на това рамково решение в своето вътрешно право държавите членки разполагат със свобода на преценка. Следователно те са свободни да транспонират или не тези основания за отказ във вътрешното си право. Те могат също да решат да ограничат случаите, при които изпълняващият съдебен орган може да откаже да изпълни европейска заповед за арест, улеснявайки по този начин предаването на издирваните лица, в съответствие със закрепения в член 1, параграф 2 от посоченото рамково решение принцип на взаимното признаване (решение от 29 април 2021 г., X (Европейска заповед за арест — *Ne bis in idem*) C-665/20 PPU, EU:C:2020:191, т. 41 и цитираната съдебна практика).
- 36 Това се отнася по-конкретно за член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584, където е предвидено, че изпълняващият съдебен орган може да откаже да изпълни европейска заповед за арест, издадена за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, когато издирваното лице се намира или е гражданин или пребиваващ в изпълняващата държава членка и когато тази държава поема изпълнението на наказанието или на мярката съгласно вътрешното си право.
- 37 С оглед на свободата на преценка, припомнена в точка 35 от настоящото решение, при прилагането на член 4, точка 6 от това рамково решение държавите членки могат да ограничат — в смисъла, посочен в основното правило по член 1, параграф 2 от същото рамково решение — случаите, при които трябва да е възможно да се откаже предаването на лице, спрямо което се прилага посоченият член 4, точка 6 (вж. в този смисъл решение от 6 октомври 2009 г., Wolzenburg, C-123/08, EU:C:2009:616, т. 62 и цитираната съдебна практика).

- 38 Свободата на преценка обаче, с която разполага държава членка, когато реши да транспонира предвиденото в член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 факултативно основание за отказ на изпълнение на европейска заповед за арест, не може да бъде неограничена.
- 39 На първо място, когато държава членка реши да транспонира посоченото факултативно основание за отказ на изпълнение на европейска заповед за арест, тя е длъжна съгласно член 1, параграф 3 от това рамково решение да зачита основните права и принципи, посочени в член 6 ДЕС.
- 40 Сред тези основни принципи е принципът на равенство пред закона, който е гарантиран от член 20 от Хартата. Съгласно член 51, параграф 1 от Хартата държавите членки са длъжни да спазват последната разпоредба, когато прилагат правото на Съюза, какъвто е случаят, когато транспонират предвиденото в член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 факултативно основание за отказ на изпълнение на европейска заповед за арест.
- 41 За разлика от член 18, първа алинея ДФЕС обаче, който не се прилага в случай на евентуално различно третиране между гражданите на държавите членки и тези на трети държави, член 20 от Хартата не предвижда никакво ограничение на приложното ѝ поле и следователно се прилага към всички случаи, уредени от правото на Съюза (вж. в този смисъл становище 1/17 (ВИТС ЕС—Канада) от 30 април 2019 г., EU:C:2019:341, т. 169 и 171, и цитираната съдебна практика).
- 42 В това отношение съгласно постоянната практика на Съда равенството пред закона, закрепено в член 20 от Хартата, е общ принцип на правото на Съюза, който изисква да не се третират по различен начин сходни положения и да не се третират еднакво различни положения, освен ако такова третиране не е обективно обосновано (вж. в този смисъл решение от 2 септември 2021 г., *État belge* (Право на пребиваване в случай на домашно насилие), C-930/19, EU:C:2021:657, т. 57 и цитираната съдебна практика).
- 43 Изискването положенията да са сходни, за да може да се определи дали е налице нарушение на принципа на равно третиране, трябва да се преценява с оглед на всички характерни за тези положения обстоятелства, и по-специално с оглед на предмета и целта на установяващия разглежданото различие акт, като в това отношение трябва да се вземат предвид принципите и целите в областта, към която се отнася този акт. Когато разглежданите положения не са сходни, различното им третиране не нарушава предвиденото в член 20 от Хартата равенство пред закона (решение от 2 септември 2021 г., *État belge* (Право на пребиваване в случай на домашно насилие), C-930/19, EU:C:2021:657, т. 58 и цитираната съдебна практика).
- 44 На това основание следва да се прецени дали предвид предмета и целта на национална правна уредба като разглежданата в главното производство положението на гражданин на трета държава, спрямо когото е издадена европейска заповед за арест с оглед на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, и който се намира или пребивава в изпълняващата държава членка, е сходно с това на гражданин на тази държава членка или с това на гражданин на друга държава членка, който се намира или пребивава в посочената държава членка, спрямо когото е издадена такава заповед.

- 45 От акта за преюдициално запитване следва, че различното третиране, което произтича от разглежданата в главното производство национална правна уредба между италианските граждани и гражданите на други държави членки, от една страна, и гражданите на трети държави, от друга страна, е въведено с оглед на транспонирането на член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584, като италианският законодател е приел, че тази разпоредба се отнася само до гражданите на изпълняващата държава членка и гражданите на Съюза.
- 46 В това отношение обаче от текста на тази разпоредба е видно, че тя не прави никакво разграничение в зависимост от обстоятелството дали лицето, спрямо което е издадена европейска заповед за арест, когато не е гражданин на изпълняващата държава членка, е гражданин на друга държава членка или не. Прилагането на предвиденото в тази разпоредба факултативно основание за отказ на изпълнение на европейска заповед за арест обаче зависи от наличието на две условия, а именно, от една страна, издирваното лице да се намира в изпълняващата държава членка или да е неин гражданин или пребиваващ в нея и от друга страна, тази държава да поеме съгласно вътрешното си право изпълнението на наказанието или на мярката.
- 47 Що се отнася до първото условие, Съдът вече е приел, че издирвано лице „пребивава“ в изпълняващата държава членка, когато се е установило в последната като място на действително пребиваване, „намира се“ в нея и в резултат на траен престой с определена продължителност в тази държава членка е установило връзки с нея, аналогични по степен на близост с тези, произтичащи от пребиваване (вж. в този смисъл решения от 5 септември 2012 г., *Lopes Da Silva Jorge*, C-42/11, EU:C:2012:517, т. 43 и цитираната съдебна практика, и от 13 декември 2018 г., *Sut*, C-514/17, EU:C:2018:1016, т. 34 и цитираната съдебна практика). Следователно с оглед на това първо условие гражданин на трета държава, спрямо когото е издадена европейска заповед за арест и който се намира или пребивава в изпълняващата държава членка, се намира в положение, сходно с това на гражданин на тази държава членка или с това на гражданин на друга държава членка, който се намира или пребивава в посочената държава членка, спрямо когото е издадена такава заповед.
- 48 Относно второто условие от текста на член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 следва, че отказът да бъде изпълнена европейска заповед за арест предполага изпълняващата държава членка наистина да поеме изпълнението на наказанието лишаване от свобода, наложено на издирваното лице (решение от 13 декември 2018 г., *Sut*, C-514/17, EU:C:2018:1016, т. 35 и цитираната съдебна практика). Следователно това второ условие не съдържа елемент, който да може да обоснове разграничение между положението на гражданин на трета държава и това на гражданин на Съюза, когато спрямо единия и другия е издадена европейска заповед за арест с оглед на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, въпреки че се намират или пребивават на територията на държава членка.
- 49 Когато изпълняващият съдебен орган установи, че двете условия, припомнени в точка 46 от настоящото решение, са налице, той трябва да прецени също дали има легитимен интерес, който да обосновава наложеното в издаващата държава членка наказание да се изпълни на територията на изпълняващата държава членка. Посочената преценка позволява на този орган да вземе предвид целта, преследвана с член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584, която съгласно утвърдената съдебна практика е да се увеличат шансовете за социална реинтеграция на издирваното лице след изтърпяване на наложеното му наказание (вж. решение от 13 декември 2018 г., *Sut*, C-514/17, EU:C:2018:1016, т. 33 и 36, и цитираната съдебна практика). Гражданите на Съюза и гражданите на трети държави обаче, които

отговарят на първото условие, пояснено в точка 47 от настоящото решение, могат да се окажат — при проверките, които изпълняващият съдебен орган следва да извърши — със сходни шансове за социална реинтеграция, ако, когато спрямо тях е издадена европейска заповед за арест с оглед на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, изтърпяват наказанието или мярката в изпълняващата държава членка.

- 50 При тези обстоятелства от текста на член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 и от целта, която преследва тази разпоредба, е видно, че не може да се презумира, че гражданин на трета държава, спрямо когото е издадена такава европейска заповед за арест и който се намира или пребивава в изпълняващата държава членка, непременно се намира в положение, различно от това на гражданин на тази държава членка или на гражданин на друга държава членка, който се намира или пребивава в посочената държава членка, спрямо когото е издадена такава заповед. Напротив, следва да се приеме, че посочените лица могат да се намират в сходно положение за целите на прилагането на предвиденото в тази разпоредба факултативно основание за отказ на изпълнение, когато е налице определена степен на интеграция на същите лица в изпълняващата държава членка.
- 51 От това следва, че национална правна уредба, с която се транспонира член 4, точка 6 от това рамково решение, не може да се счита за съвместима с принципа на равенство пред закона, закрепен в член 20 от Хартата, ако третира различно своите собствени граждани и другите граждани на Съюза, от една страна, и гражданите на трети държави, от друга, като отказва на последните абсолютно и автоматично възможността предвиденото в тази разпоредба факултативно основание за отказ на изпълнение на европейска заповед за арест да се прилага към тях, дори когато тези граждани на трети държави се намират или пребивават на територията на същата държава членка, при това без да се взема предвид степента на интеграция на посочените граждани на трети държави в обществото на посочената държава членка. Всъщност не може да се приеме, че такова различно третиране може да бъде обективно обосновано по смисъла на съдебната практика, припомнена в точка 42 от настоящото решение.
- 52 За разлика на това няма пречка при транспонирането на член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 във вътрешното право на държава членка последната да обуслови възможността предвиденото в тази разпоредба факултативно основание за отказ на изпълнение на европейска заповед за арест да се прилага към гражданите на трети държави от спазване на изискването съответният гражданин да се намира или да пребивава в нея в продължение на определен минимален непрекъснат период от време (вж. по аналогия решение от 6 октомври 2009 г., *Wolzenburg*, C-123/08, EU:C:2009:616, т. 74), доколкото такова условие не надхвърля необходимото, за да се гарантира, че е налице определена степен на интеграция на издирваното лице в изпълняващата държава членка.
- 53 На второ място, транспонирането на член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 не може да доведе до лишаване на изпълняващия съдебен орган от необходимата свобода на преценка, за да може да реши дали с оглед на целта за социална реинтеграция, посочена в точка 49 от настоящото решение, следва да откаже да изпълни европейската заповед за арест.
- 54 В това отношение, както бе припомнено в точки 46—49 от настоящото решение, за да се установи дали в конкретен случай изпълняващият съдебен орган може да откаже да изпълни европейската заповед за арест, последният трябва, на първо място, да определи

дали издирваното лице, когато не е гражданин на изпълняващата държава членка, се намира или пребивава в нея по смисъла на транспонирания в националното право член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584, и по този начин попада в приложното поле на това право. На второ място и само ако изпълняващият съдебен орган установи, че посоченото лице попада в това приложно поле, той трябва да може да прецени дали е налице легитимен интерес, който обосновава наложеното в издаващата държава членка наказание или мярка да бъдат изпълнени на територията на изпълняващата държава членка (вж. в този смисъл решение от 17 юли 2008 г., Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, т. 44).

- 55 В случая от акта за преюдициално запитване е видно, че член 18 bis от Закон № 69 от 2005 г., който има за цел да транспонира член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 в италианското право, ограничава прилагането на посоченото в последната разпоредба факултативно основание за отказ на изпълнение само до италианските граждани и гражданите на други държави членки. Така гражданите на трети държави са лишени абсолютно и автоматично от възможността това основание да се прилага към тях, като в това отношение на изпълняващия съдебен орган не е оставена никаква свобода на преценка, въпреки че посоченият член 4, точка 6 не ограничава приложното поле на посоченото основание само до гражданите на Съюза.
- 56 Ето защо, когато лицето, спрямо което е издадена европейска заповед за арест с оглед на изпълнението на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, е гражданин на трета държава, такава национална правна уредба лишава изпълняващия съдебен орган от правомощието да прецени, като вземе предвид конкретните обстоятелства във всеки отделен случай, дали връзките на това лице с изпълняващата държава членка са достатъчни, за да може посочената в тази разпоредба цел за социална реинтеграция да бъде постигната по-добре, ако лицето изтърпи наказанието си в тази държава членка, и по този начин възпрепятства постигането на посочената цел.
- 57 От това следва, че член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 не допуска и по тази причина подобна национална правна уредба, с която се транспонира тази разпоредба.
- 58 С оглед на всички изложени по-горе съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 във връзка с принципа на равенство пред закона, закрепен в член 20 от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска правна уредба на държава членка, транспонираща посочения член 4, точка 6, която изключва абсолютно и автоматично възможността предвиденото в тази разпоредба факултативно основание за отказ на изпълнение на европейска заповед за арест да се прилага към всеки гражданин на трета държава, който се намира или пребивава на територията на тази държава членка, без изпълняващият съдебен орган да може да преценява връзките на този гражданин с посочената държава членка.

По втория въпрос

- 59 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че за да прецени дали следва да откаже да изпълни европейска заповед за арест, издадена срещу гражданин на трета държава, който се намира или пребивава на територията на изпълняващата държава членка, изпълняващият съдебен орган трябва да извърши преценка на обстоятелствата, от

които може да се установи дали между този гражданин и изпълняващата държава членка съществуват връзки, доказващи, че той е интегриран в достатъчна степен в тази държава, и при утвърдителен отговор, кои са тези обстоятелства.

- 60 В съответствие с припомненото в точка 49 от настоящото решение, когато изпълняващият съдебен орган установи, че са изпълнени двете условия по член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584, той трябва да прецени също дали е налице легитимен интерес, който обосновава наложеното в издаващата държава членка наказание или мярка да бъдат изпълнени на територията на изпълняващата държава членка.
- 61 Следователно изпълняващият съдебен орган трябва да направи цялостна преценка на всички конкретни обстоятелства, които характеризират положението на издирваното лице и от които може да се установи дали между това лице и изпълняващата държава членка съществуват връзки, които позволяват да се установи, че посоченото лице е интегрирано в достатъчна степен в тази държава и че поради това изпълнението в изпълняващата държава членка на наложеното му в издаващата държава членка наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, ще спомогне за постигането на целта за социална реинтеграция, преследвана с посочения член 4, точка 6 (вж. в този смисъл решение от 5 септември 2012 г., *Lopes Da Silva Jorge*, C-42/11, EU:C:2012:517, т. 43).
- 62 В този контекст, както Съдът вече е приел, следва по-специално да се вземе предвид Рамково решение 2008/909 (вж. в този смисъл решение от 11 март 2020 г., *SF* (Европейска заповед за арест — гаранция за връщане в изпълняващата държава), C-314/18, EU:C:2020:191). По-специално съображение 9 от това рамково решение съдържа примерен списък с обстоятелства, които могат да дадат възможност на съдебен орган да се увери, че изпълнението на наказанието от изпълняващата държава членка ще спомогне за постигането на целта за улесняване на социалната реинтеграция на осъденото лице. Сред тези обстоятелства по същество е връзката на лицето с изпълняващата държава членка, както и обстоятелството, че тази държава членка е центърът на семейния му живот и на интересите му, по-специално предвид неговите семейни, езикови, културни, социални и икономически връзки с посочената държава.
- 63 Доколкото преследваната с член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 цел е идентична с целта, посочена в това съображение и преследвана с член 25 от Рамково решение 2008/909, отнасящ се до предвиденото в посочения член 4, точка 6 факултативно основание за отказ на изпълнение, тези обстоятелства са релевантни и за цялостната преценка, която изпълняващият съдебен орган трябва да извърши, когато прилага това основание.
- 64 По-специално, когато издирваното лице е установило центъра на семейния си живот и на интересите си в изпълняващата държава членка, трябва да се вземе предвид фактът, че след като това лице е изтърпяло наказанието си, неговата социалната реинтеграция е улеснена, поради факта че то може да поддържа редовни и чести контакти със семейството и близките си.
- 65 Когато издирваното лице е гражданин на трета държава, следва също да се вземат предвид естеството, продължителността и условията на пребиваване на това лице в изпълняващата държава членка.

- 66 В това отношение Съдът е приел, че тези обстоятелства могат да се вземат предвид още на етапа на проверката на първото условие по член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584, посочено по-специално в точка 47 от настоящото решение. Всъщност, за да определи дали в конкретен случай между издирвано лице и изпълняващата държава членка са налице връзки, които позволяват да се установи, че то се намира или пребивава в тази държава по смисъла на посочения член 4, точка 6, изпълняващият съдебен орган трябва да извърши цялостна преценка на редица обективни обстоятелства, които характеризират положението на това лице, сред които по-конкретно са продължителността, естеството и условията на пребиваване на издирваното лице в посочената държава, както и семейните и икономическите му връзки със същата държава (решение от 5 септември 2012 г., Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, т. 43 и цитираната съдебна практика).
- 67 Посочените обстоятелства спадат и към тези, които могат да докажат наличието на легитимен интерес, който да обосновава наложеното в издаващата държава членка наказание или мярка да бъдат изпълнени на територията на изпълняващата държава членка. От това следва, че на този по-късен етап от разглеждането на изключението от предаването, предвидено в член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584, изпълняващият съдебен орган може отново да вземе предвид посочените обстоятелства, по-специално когато пребиваването на съответното лице в изпълняващата държава членка произтича от предвидения в Директива 2003/109 статут на дългосрочно пребиваващи граждани на трети страни. Всъщност в съответствие с посоченото в съображение 12 от тази директива такъв статут представлява истински интеграционен инструмент в обществото, в което дългосрочно пребиваващият се е установил, и следователно е сериозен показател за наличието на достатъчно връзки, установени от издирваното лице с изпълняващата държава членка, за да обоснове отказа да се изпълни европейска заповед за арест.
- 68 С оглед на всички съображения, изложени по-горе, на втория въпрос следва да се отговори, че член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че за да прецени дали следва да откаже да изпълни европейска заповед за арест, издадена срещу гражданин на трета държава, който се намира или пребивава на територията на изпълняващата държава членка, изпълняващият съдебен орган трябва да извърши цялостна преценка на всички конкретни обстоятелства, които характеризират положението на този гражданин и от които може да се установи дали между него и изпълняващата държава членка съществуват връзки, доказващи, че той е интегриран в достатъчна степен в тази държава и че поради това изпълнението в посочената държава членка на наложеното му в издаващата държава членка наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, ще спомогне да се увеличат шансовете му за социална реинтеграция, след като се изпълни това наказание или тази мярка. Сред тези обстоятелства са семейните, езиковите, културните, социалните или икономическите връзки на гражданина на трета държава с изпълняващата държава членка, както и естеството, продължителността и условията на пребиваването му в тази държава членка.

По съдебните разноски

- 69 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

- 1) Член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки във връзка с принципа на равенство пред закона, закрепен в член 20 от Хартата на основните права на Европейския съюз,

трябва да се тълкува в смисъл, че

не допуска правна уредба на държава членка, транспонираща посочения член 4, точка 6, която изключва абсолютно и автоматично възможността предвиденото в тази разпоредба факултативно основание за отказ на изпълнение на европейска заповед за арест да се прилага към всеки гражданин на трета държава, който се намира или пребивава на територията на тази държава членка, без изпълняващият съдебен орган да може да преценява връзките на този гражданин с посочената държава членка.

- 2) Член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584

трябва да се тълкува в смисъл, че

за да прецени дали следва да откаже да изпълни европейска заповед за арест, издадена срещу гражданин на трета държава, който се намира или пребивава на територията на изпълняващата държава членка, изпълняващият съдебен орган трябва да извърши цялостна преценка на всички конкретни обстоятелства, които характеризират положението на този гражданин и от които може да се установи дали между него и изпълняващата държава членка съществуват връзки, доказващи, че той е интегриран в достатъчна степен в тази държава и че поради това изпълнението в посочената държава членка на наложеното му в издаващата държава членка наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, ще спомогне да се увеличат шансовете му за социална реинтеграция, след като се изпълни това наказание или тази мярка. Сред тези обстоятелства са семейните, езиковите, културните, социалните или икономическите връзки на гражданина на трета държава с изпълняващата държава членка, както и естеството, продължителността и условията на пребиваването му в тази държава членка.

Подписи